

III Всеукраїнська науково-
методична конференція з
міжнародною участю

Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції

Суми 2022

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Матеріали
III Всеукраїнської науково-методичної конференції
(Суми, 18 червня 2022 року)

Суми 2022

УДК: 341-044.247:37.013

Ц62

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Завгородня В.М., канд. юрид. наук, доцент (голова редколегії)

Куліш А. М., д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України

Славко А.С., канд. юрид. наук

Длугош П., д-р габілітований (соціологічні науки), професор

Камьонка М., д-р (політологія і публічна адміністрація), доцент

Плотнікова М. В., канд. юрид. наук, доцент

Черкасов А.А., д-р іст. наук, професор

Чурилова Т. М. канд. юрид. наук, доцент

Чернявський А.О., канд. юрид. наук, доцент

Швагер О. А., канд. юрид. наук

Ц62 Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції: матер. III Всеукр. наук.-метод. конф. (Суми, 18 червня 2022 р.) / ред. колегія : В.М. Завгородня, А.М. Куліш, та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 230 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти, вчителів шкіл, виголошені в рамках III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції», присвяченої актуальним питанням європейських студій, педагогіки, політики, історії та права.

Позиція організаційного комітету III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції» не завжди збігається із міркуваннями, висловленими учасниками. У збірнику збережено авторські орфографію, пунктуацію та стилістику. Відповідальність за достовірність даних та дотримання принципів академічної доброчесності несуть учасники конференції.

© Сумський державний університет, 2022

ЗМІСТ

<i>Ахновська І.О.</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ПОНЯТЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОСВІТОЮ	7
<i>Бараненко Д.В.</i> АДМІНІСТРУВАННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	12
<i>Барановський Б.О.</i> ВПЛИВ ГРУПИ ГУМАНІТАРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ГЛОБАЛЬНУ СИСТЕМУ ОСВІТИ	16
<i>Баранюк Т. М.</i> РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ЗАЛАГОДЖЕННІ КОНФЛІКТІВ НА ТЕРИТОРІЇ КОЛИШНЬОЇ ЮГОСЛАВІЇ	19
<i>Boipova A.A.</i> BASIC PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF AXIOLOGICAL DIMENSION OF THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE	23
<i>Бондар Ю. А.</i> ПРАВОВІ ВЗАЄМВІДНОСИНИ МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ТА МІЖНАРОДНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ПРАЦІ	27
<i>Брюханова Г.В.</i> ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З РОЗРОБКИ РЕКЛАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	31
<i>Бурлай Т. В.</i> СОЦІАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПОВОЄННОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	33
<i>Halas A.S.</i> MAPPING EUROPEAN ECO-SYSTEM OF MICRO-CREDENTIALS IN HIGHER EDUCATION	38
<i>Holokha A. R.</i> FREE ELECTIONS AS A VALUE	42
<i>Гончаренко А.В.</i> РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НАПРИКІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	45
<i>Hryn V.H., Hryn K.V.</i> INTEGRATION OF UNDERGRADUATE AND POSTGRADUATE STAGES IN THE MEDICAL PROFESSION DURING MARTIAL LAW IN UKRAINE	50
<i>Гусак Ю.Д.</i> ПРАВО НА ОСВІТУ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ: СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ	53
<i>Давиденко О.</i> РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ЗМІН	57
<i>Дегтярьов С.І.</i> ЮРИДИЧНА ОСВІТА В РОСІЇ У ХVІІІ СТОЛІТТІ: АПОФЕОЗ НЕДОЛУГОСТІ	59
<i>Денисенко С.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО» ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У ГАЛУЗІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ	64
<i>Дмитрієв В. І.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ В США	68

<i>Добродум О.В., Мартинюк Е.І., Никитченко О.Е.</i> ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	73
<i>Довженко Р. В.</i> ГЕНОЦИД ЯК ВИКЛИК ЦІННОСТЯМ СУЧАСНОЇ ЗАХІДНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	77
<i>Zavhorodnia V. M.</i> LEGAL EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CHALLENGES OF MARTIAL LAW	80
<i>Желобицький Я.К.</i> СУТНІСТЬ ТА МІСЦЕ ЦІННІСНИХ ПРІОРИТЕТІВ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	84
<i>Ішутіна О.Є.</i> РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЙНІ СТУДІЇ» (ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ ERASMUS + JEAN MONNET MODULE).....	89
<i>Ковальчук І. В., Ковальчук М. О.</i> ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ	93
<i>Козенкова Л. О.</i> ФІЗИЧНА ТА РОЗУМОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: ВСТАНОВЛЕННЯ РІВНОВАГИ.....	96
<i>Kochkina D. D.</i> THE CONCEPT OF IMPLEMENTING EQUALITY AS ONE OF THE EU VALUES IN THE UKRAINIAN STRUCTURE OF LAW ENFORCEMENT AGENCIES.....	102
<i>Козир М.А.</i> ЦІННОСТІ ЄС: ІСТОРИЧНИЙ, ПРАВОВИЙ, ПОЛІТИЧНИЙ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТИ	106
<i>Kolesnik N. D.</i> REINFORCEMENT OF THE EUROPEAN UNION VALUES	111
<i>Кравченко О.В., Щербак А. С.</i> ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	116
<i>Лебідь А.Є., Тимофеева Т.</i> КОНЦЕПЦІЯ СПРАВЕДЛИВОГО ПОВСТАННЯ: КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ, ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ТА ЛЕГІТИМАЦІЯ ПРИРОДНОГО ПРАВА.....	122
<i>Lisniak V. A.</i> ROLE OF EUROPEAN VALUES IN SHAPING INTERNATIONAL LAW.....	126
<i>Лісун Я.В.</i> ОСВІТА В УМОВАХ НЕКОНТРОЛЬОВАНИХ МУЛЬТИКРИЗ 2019-2022 ТА ПРІОРИТЕТИ ЇЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	131
<i>Маланчук Т.В.</i> ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ.....	136

Мандич О.В. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНІ МОДЕЛІ ПОСИЛЕННЯ СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	139
Мельниченко С. Г. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ, ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ.....	143
Носирев О. О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ.....	147
Паламарчук О. І. КОРЕЛЯЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ І ТРАДИЦІЙНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ В ІСТОРИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	151
Панкратова В.О. ПРАВОВИЙ КВІЗ ЯК ІНТЕРАКТИВНА МЕТОДИКА ПРИ ВИВЧЕННІ ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН.....	155
Підоричева І. Ю. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОСТІР ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ НОВОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПОРЯДКУ ДЕННОГО ЄС	157
Плотнікова М.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВАГИ ДО ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	162
Саранов С. В. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ КАТЕГОРІЇ «МИРУ» В «ГОСУДАРІ» МАКІАВЕЛЛІ ТА «ПОЛІТИЧНОМУ ЗАПОВІТІ» РІШЕЛЬЄ	167
Сачко І. О. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ВІЙСЬКА ФІНЛЯНДІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ДЛЯ БЕЗПЕКИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ.....	171
Семенцов Я. ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО КОСМІЧНОГО ПРАВА В АСПЕКТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	175
Славко А.С. СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО У УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: КВАЛІФІКАЦІЯ ЗА МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ.....	177
Стрельник В.В. ВІДБУДОВА УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	181
Хмельницька Л.В. СИМВОЛІЗМ «ПІВНИКА З БОРОДЯНКИ» ЯК НАЦІО-КУЛЬТУРНОГО СУПРОТИВУ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	184
Царьова І.В. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕКСТИ ЯК ДОМІНАНТА ОСВІТИ.....	188
Чернявський А.Л. ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ КОНСУЛЬСЬКИХ УСТАНОВ ТА АДВОКАТУРИ ПІД ЧАС НАДАННЯ ПРАВОВОЇ	

ДОПОМОГИ ЗА КОРДОНОМ В КОНТЕКСТІ ОХОРОНИ ЦІННОСТЕЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	191
<i>Чурилова Т.М.</i> ДО ПИТАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ДОВКІЛЛЮ УКРАЇНИ, ЗАВДАНОЇ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ	195
<i>Швагер О.А.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЄС.....	201
<i>Швець Т.Е.</i> ТЬЮТОРИНГ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ УЧНЯ ТА ВЧИТЕЛЯ.....	206
<i>Шевчук В.О.</i> РЯТІВНІ СВІТОГЛЯДНІ ЦІННОСТІ ЯК ОСВІТНІ ОРІЄНТИРИ: ВИКЛИКИ ВІЙНИ І ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ	211
<i>Шемелинець І.І.</i> МОЖЛИВІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В ПЛАНІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	215
<i>Юрченко Л.І., Рябініна О.В., Гонтаренко Л.О.</i> ЕВОЛЮЦІЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНОМУ ЦІННІСНОМУ АСПЕКТІ	219
<i>Яремівич М.А.</i> ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СОЛІДАРНОСТІ У СТУДЕНТІВ СУЧАСНОГО КОЛЕДЖУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ, ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (СКРИНКАСТИ)	223

процес адаптації до змін ситуації на ринку, а також позитивно вплинуть на підготовку фахівців у галузі маркетингу та реклами.

СОЦІАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПОВОЄННОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Бурлай Т. В.

доктор економічних наук, доцент

Інститут економіки та прогнозування НАН України

Під шоковим впливом російського воєнного вторгнення в Україну значно прискорилося інституційна формалізація процесів її європейської інтеграції. Вже 23-24 червня 2022 р. на саміті лідерів ЄС у Брюсселі розглядатиметься питання надання Україні офіційного статусу країни-кандидата на членство в Євросоюзі, і зважаючи на однозначну підтримку Єврокомісії, Європарламенту, Європейського економічного і соціального комітету та інших європейських інституцій, це питання має вирішитися позитивно [1].

Такий крок свідчить, що навіть в жорстких умовах війни з Росією здійснюється реалізація євроінтеграційного курсу України, насамперед, у політичній і оборонно-безпековій сферах. У науково-теоретичному контексті це цілком відповідає новій концепції регіональної інтеграції, розробленої з урахуванням досвіду Євросоюзу, яка передбачає, що у сучасному глобально турбулентному світі мета інтеграційних процесів першочергово полягає у ефективному реагуванні на зміну світового порядку, що допомагає інтеграційному угрупованню країн досягати більш вигідного глобального позиціонування та убезпечити себе від небажаного зовнішнього впливу [2]. Безсумнівно, на період війни оборонно-безпекові та політичні цілі європейської інтеграції є визначальними для української держави.

Після завершення війни, у ході повоєнної відбудови української економіки та суспільства (відповідний план якої буде представлено урядом країни у липні 2022 р. на Міжнародній конференції з питань відновлення України, м. Лугано, Швейцарія), на шляху євроінтеграції потенційно постане цілий ряд обумовлених воєнними шоками викликів і загроз. Особливу гостроту матимуть соціальні виклики і

загрози, реалізація яких може дуже суттєво позначитися на повоєнній динаміці розвитку людського потенціалу України. Зокрема, пов'язані зі значними втратами людського, освітнього та соціального капіталу, подоланням гуманітарної катастрофи на територіях, де велися інтенсивні бойові дії, багатомільйонною внутрішньою та зовнішньою міграцією населення, масовою руйнацією об'єктів житлової, транспортної та соціальної інфраструктури, високим безробіттям і розбалансованістю національного ринку праці, зростаючою потребою у фінансуванні державних соціальних виплат і допомог громадянам, недопущенням масштабного повоєнного поширення бідності та соціальної ексклюзії тощо.

Серед означених соціальних викликів євроінтеграції варто окремо зупинитися на тих, що стосуються втрат освітнього та трудового потенціалу України через воєнну агресію Російської Федерації. За оцінками МОП російське військове вторгнення викликало масштабну гуманітарну кризу в Україні, спровокувавши масштабне вимушене переміщення її населення. Лише за перші три місяці війни, починаючи з 24 лютого 2022 р., понад 6,6 млн. українських громадян стали біженцями від війни за кордон, а ще приблизно 7,7 млн. українців набули статусу внутрішньо переміщених осіб. Вражаючими є і масштаби економічної руйнації в країні: за приблизними оцінками, до 50% українських підприємств призупинили діяльність, загальний обсяг експорту України скоротився наполовину, а сума втрат від знищених та пошкоджених об'єктів транспортної та соціальної інфраструктури, житлових та ін. матеріальних об'єктів перевищила 100 млрд. дол. США [3, с. 4].

МОП прогнозує, що залежно від сценарію розвитку бойових дій, спад ВВП України за підсумками 2022 року складе не менше 35% – 45%, що відображає масштабне скорочення зовнішньо-торговельних та інвестиційних потоків, а також споживчих витрат домашніх господарств через втрату робочих місць і джерел доходів. На основі обмежених наявних даних і попереднього досвіду впливу військових конфліктів на зайнятість, МОП оцінює, що порівняно з ситуацією на сьогодні в Україні втрачено майже 4,8 млн. робочих місць, або 30% усіх робочих місць довоєнного періоду, і в разі подальшої військової ескалації втрати можуть зрости до 7 млн. робочих місць, або 43,5% [3, с. 5].

Значну частину втрат України у сфері зайнятості (головно, втрат трудового потенціалу і фіскальних надходжень) та поглиблення дисбалансів національного ринку праці детермінує чинник трудової міграції українських громадян за кордон. Його негативний соціально-економічний вплив був значущим і в довоєнний період, а унаслідок російської воєнної агресії може набути просто критичних масштабів для України.

Вже сьогодні зарубіжні експерти вказують, що Європейський Союз, надаючи біженцям від війни в Україні безпрецедентний обсяг допомоги та сприяння у розміщенні, пересуванні та отриманні доступу до освіти та працевлаштування в ЄС, окрім гуманітарних міркувань керувався і розумінням важливості швидкої інтеграції українських біженців з економічної точки зору. А саме розумінням, що в довгостроковій перспективі фінансові затрати на підтримку та інтеграцію біженців від війни в Україні у місцеві європейські громади перетворюються на інвестицію у збалансування і розвиток національних ринків праці країн ЄС, а самі українські біженці в економічному контексті можуть розглядатися як «цінний актив нових країн їх проживання» [4].

Новітня політика Євросоюзу формується, з одного боку, з урахуванням реалій воєнного стану в Україні та глибоко гуманістичного підходу для порятунку і підтримки її громадян – біженців від війни. З іншого боку, ця політика чітко орієнтована на реалізацію національних інтересів ЄС щодо залучення освіченої і кваліфікованої робочої сили ззовні для покриття дефіциту трудових ресурсів на європейських ринках праці. У межах реалізації цієї політики, у березні 2022 р. була активована Директива ЄС «Про тимчасовий захист», яка надає бенефіціарам статус, що характеризується забезпеченням доступу до отримання дозволу на проживання, житла, робочих місць, відвідання шкіл і закладів охорони здоров'я. Відповідно до цієї Директиви, українським біженцям було гарантовано право на доступ до ринку праці, на освітні можливості для дорослих, у т.ч. отримання професійно-технічної освіти, зокрема у формі «навчання практикою».

14 липня 2022 р. Єврокомісія оприлюднила вироблені для країн-учасниць «Керівні настанови щодо доступу до ринку праці, професійно-технічної освіти та навчання дорослих людей, які рятуються від воєнної агресії Росії проти України» [5]. Вказаний

документ містить рекомендації щодо впровадження державами Євросоюзу заходів політики, спрямованої на підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня та прискорення інтеграції працездатних біженців від війни в Україні до ринків робочої сили ЄС. Зокрема, передбачено:

- надання підтримки роботодавцям, які наймають українських біженців та фінансування стартапів, створених за їх участі;
- відкриття програм підтримки підприємництва для українських біженців;
- забезпечення якомога ширшого доступу до ринку праці приймаючої країни ЄС, наприклад, шляхом мінімізації ризиків трудової експлуатації та незадекларованої зайнятості;
- забезпечення швидкого доступу до початкового рівня професійної освіти та навчання, вивчення можливості продовження перебування в ЄС українських студентів і учнів закладів професійно-технічної освіти;
- створення можливостей отримання освіти, у тому числі другої освіти, для українських біженців середнього і старшого віку (навчання для дорослих).

Для реалізації рекомендованих Єврокомісією заходів з підтримки українських біженців залучено фінансування з фондів ЄС, зокрема, з Європейського соціального фонду, Європейського фонду регіонального розвитку, Фонду європейської допомоги найбільш знедоленим тощо, а також загальноєвропейських ініціатив InvestEU та Erasmus+. На сьогодні ЄС уже надав державам-членам авансові платежі в розмірі 3,5 млрд. євро на підтримку біженців від війни в Україні та їхніх сімей [5].

Також Євросоюзом упроваджуються відповідні проекти для прискорення їх інтеграції на європейські ринки праці. Це, наприклад, проект «Прискорення дій» в Австрії, Німеччині, Італії, Іспанії та Швеції за підтримки загальноєвропейської Програми зайнятості та соціальних інновацій, який акцентує увагу на підтримці працевлаштування жінок-біженок. А проект «Центри підтвердження навичок» у Бельгії допомагає українським біженцям, які мають трудовий досвід, отримати офіційне та безкоштовне підтвердження своїх професійних навичок, що дозволяє українцям підтвердити свої навички роботодавцю, відновити професійне навчання або отримати доступ до професії.

Таким чином, Євросоюз цілеспрямовано працює над прискоренням інтеграції українських біженців на ринки робочої сили країн-учасниць, в економічному контексті розглядаючи їх як цінний трудовий актив і відповідно інвестуючи у нього. Для України, яка у період повоєнного відновлення економіки, зайнятості та доходів населення потребуватиме кваліфікованих трудових ресурсів, це стане серйозним соціально-економічним викликом, особливо зважаючи на різницю з ЄС в оплаті праці та умовах відтворення робочої сили. Тому одним з безумовних пріоритетів повоєнної державної політики України має стати створення умов для повернення своїх громадян – біженців від війни (насамперед, працездатного віку) на Батьківщину, що пов'язано з вирішенням дуже складних і масштабних проблем відновлення зруйнованого під час війни житла та інфраструктури, поновлення роботи тимчасово зупинених чи знищених війною підприємств і навіть цілих галузей економіки, повернення вимушено втрачених експортних ринкових ніш, відбудови пошкоджених чи зруйнованих закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ukraine – from relief to reconstruction – proposals by the European civil society. European Economic and Social Committee Resolution adopted at Plenary session on 16 June 2022. URL: <https://www.eesc.europa.eu/en/documents/resolution/eesc-resolution-ukraine-relief-reconstruction-proposals-european-civil-society#downloads>
2. Буторина О.В., Борко Ю.А. Выгоды региональной интеграции: пересмотр концепции. *Современная Европа*. 2022. № 1. С. 5–20. DOI: 10.31857/S0201708322010016
3. Третий дополнительный доклад: Доклад о выполнении резолюции, касающейся агрессии Российской Федерации против Украины с точки зрения мандата Международной организации труда. Административный совет МОТ, 345-я сессия. 03 июня 2022. URL: https://www.ilo.org/gb/GBSessions/GB345/WCMS_847455/lang-en/index.htm
4. Edwards B. Refugees as assets to their new countries. IMF. June 2022. URL:

<https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2022/06/investing-in-refugees-afe-economics>

5. Ukraine: Commission presents guidance to help people fleeing war access jobs, training and adult learning. Press release on 14 June 2022. European Commission. URL:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_3620